

GERAKAN KOMUNIS DAN PKM: PENELITIAN TERHADAP USAHA KOMUNIS MEMPENGARUHI ORANG MELAYU 1920-1989

(The Communist Movement and the CPM: A Study of the Communist Effort to Influence the Malays 1920-1989)

Ho Hui Ling

hohuiling@um.edu.my

Jabatan Sejarah

Fakulti Sastera dan Sains Sosial,
Universiti Malaya,
50603 Kuala Lumpur, MALAYSIA.
Tel.: +603-79675574.

Abstrak

Usaha komunis dan Parti Komunis Malaya (PKM) mempengaruhi masyarakat Melayu melalui pergerakan mereka di Semenanjung Malaysia bermula sejak tahun 1920-an lagi. Usaha ini dimulakan dengan kehadiran ejen komunis dari Indonesia yang cuba mempengaruhi orang Melayu supaya menyertai gerakan komunis di negeri-negeri Melayu. Usaha ini diteruskan pada zaman pendudukan Jepun melalui penubuhan Malayan People's Anti-Japanese Army (MPAJA) atau "Bintang Tiga". Seterusnya, usaha komunis dapat dilihat pada zaman darurat sehingga membawa kepada tertubuhnya sebuah badan militan Melayu, iaitu Rejimen Ke-10 PKM di Pahang pada tahun 1949. Walaupun PKM gagal dalam pergerakan pertamanya (1948-1960), namun PKM tidak putus asa dalam perjuangan mereka. Justeru, apabila PKM muncul semula di Semenanjung Malaysia pada Jun 1968, mereka meneruskan usaha untuk mempengaruhi penyertaan orang Melayu. Untuk itu, komunis telah menggunakan propaganda bahawa komunisme dan agama Islam boleh bekerjasama untuk kemajuan masyarakat Melayu. Mereka turut hadir di masjid dan sembahyang bersama-sama dengan orang Melayu. Walau bagaimanapun, secara keseluruhannya usaha komunis tidak mendapat sambutan yang menggalakkan dalam kalangan masyarakat Melayu yang berpegang kuat kepada agama Islam. Kurangnya sokongan orang Melayu kepada pergerakan komunis akhirnya menyebabkan PKM gagal dalam rancangan untuk menguasai Malaysia.

Kata kunci: Parti Komunis Malaya, pergerakan komunis, masyarakat Melayu, Rejimen Ke-10 PKM, propaganda

Abstract

Efforts of the communists and Communist Party of Malaya (CPM) in influencing the Malay community in Peninsular Malaysia began in the 1920s. These efforts began with the presence of communist agents from Indonesia attempting to influence the Malays to join the communist movement in the Malay states. These efforts continued during the Japanese occupation through the establishment of the Malayan People's Anti-Japanese Army (MPAJA) or "Three Stars". Hence, communist efforts could be seen during the Emergency through to the establishment of a Malay militant group, that is, the 10th Malay Regiment in Pahang in 1949. Although the CPM's first movement (1948-1960) was not successful, the CPM did not despair in their struggle. Thus, when the CPM re-emerged in Peninsular Malaysia in June 1968, they continued with their efforts to influence the Malays. To that end, the communists spread the propaganda that communism and Islam could work together for the advancement of the Malay community. They were present at mosques and prayed together with the Malays. However, the efforts of the communists were not well received by the Malay community who held fast to Islam. Their failure to secure the support of the Malays eventually led to their defeat and hence the failure of the CPM to gain control of Malaysia.

Keywords: Communist Party of Malaya, communist movement, Malay community, 10th Malay Regiment, propaganda

PENDAHULUAN

Gerakan komunis telah dikesan di Tanah Melayu pada awal tahun 1920-an. Sejak itu, pengaruh komunis terus berkembang di Tanah Melayu dan kemudian Semenanjung Malaysia sehingga tahun 1989 apabila Parti Komunis Malaya (PKM) bersetuju berdamai dengan kerajaan. Dalam perkembangan ini, gerakan PKM boleh dibahagikan kepada dua peringkat, iaitu dari tahun 1920-an hingga zaman darurat (1948-1960) yang merupakan tahap pertama gerakan bersenjata PKM. Peringkat kedua pula bermula pada tahun 1968 apabila PKM mengambil keputusan untuk kembali semula ke Semenanjung Malaysia sehingga penandatanganan Perjanjian Damai di Hatyai pada 2 Disember 1989. Sepanjang tempoh ini, PKM berusaha memperoleh sokongan daripada penduduk bagi membantu merealisasikan matlamat perjuangannya, iaitu menguasai Semenanjung Malaysia dan menjadikannya sebuah

republik komunis. Dalam perkembangan ini, walaupun pergerakan komunis dan PKM didominasi oleh orang Cina, namun mereka tidak lupa tentang pentingnya penglibatan serta sokongan orang Melayu dalam gerakannya. Oleh itu, pelbagai usaha dijalankan oleh PKM untuk menarik penyertaan orang Melayu dalam gerakan mereka bersama-sama dengan kaum lain. Bagaimanapun, penyertaan orang Melayu dalam gerakan komunis adalah amat kurang berbanding dengan orang Cina dalam PKM.

Makalah ini bukan untuk menonjolkan kehebatan komunis tetapi untuk mendedahkan taktik PKM dalam mempengaruhi orang Melayu supaya turut serta dalam gerakan mereka. Tumpuan utama dalam makalah ini adalah usaha yang dijalankan oleh komunis untuk mempengaruhi penyertaan orang Melayu dalam gerakan mereka di Semenanjung Malaysia. Hal ini demikian kerana setakat ini belum lagi terdapat kajian yang khusus dan mendalam berkaitan dengan usaha komunis dalam mempengaruhi orang Melayu kepada gerakan mereka di Tanah Melayu pada tahun 1920-1960 dan 1968-1989. Hanya terdapat seorang sarjana yang menyentuh tentang penglibatan orang Melayu dalam pergerakan komunis dalam kajiannya tetapi beliau tidak membincangkan usaha komunis dalam menarik penyertaan orang Melayu. Sarjana tersebut, iaitu Mahmud Embong yang telah menghasilkan tiga buah tulisan berkaitan penglibatan orang Melayu dalam gerakan komunis di Tanah Melayu. Makalahnya bertajuk “Penglibatan Orang Melayu dalam Pergerakan Komunis Peringkat Awal di Tanah Melayu, 1924-1938”¹ menumpu kepada kegiatan ejen komunis Indonesia mempengaruhi orang Melayu di Tanah Melayu sejak tahun 1920-an dan penglibatan orang Melayu dalam perjuangan komunis di Tanah Melayu pada tahun 1930-an sahaja. Begitu juga, dalam satu lagi tulisan beliau bertajuk “Komunisme dan Orang Melayu, 1924-1949”,² perbincangan hanya tertumpu kepada penglibatan orang Melayu secara berperingkat-peringkat dalam pergerakan komunis di Tanah Melayu dari tahun 1924 sehingga tertubuhnya Rejimen ke-10 di Pahang pada tahun 1949. Seterusnya, pada tahun 2009, Mahmud Embong telah menghasilkan tesis doktor falsafahnya bertajuk “Perkembangan Rejimen Ke-10 Melayu, Parti Komunis Malaya dari tahun 1949 Hingga 1989”³ yang membincangkan penglibatan orang Melayu dalam perjuangan Rejimen ke-10 PKM sahaja sejak penubuhannya pada tahun 1949 sehingga tamatnya perjuangan komunis di Semenanjung Malaysia pada tahun 1989. Dalam tulisan-tulisan tersebut, jelas bahawa usaha-usaha komunis untuk menarik penyertaan orang Melayu kepada gerakan mereka tidak diberikan penekanan oleh penulis. Selain itu, kebanyakan tulisan berkaitan komunis yang dihasilkan sama ada oleh penulis Barat atau tempatan adalah tentang perkembangan komunisme; strategi, taktik dan pemberontakan PKM serta langkah-langkah kerajaan untuk membanteras gerakan komunis antara 1920

hingga 1960. Sebaliknya, penulisan tersebut tidak membincangkan usaha komunis dalam menarik perhatian orang Melayu terhadap gerakannya.⁴

Melihat kepada kajian terdahulu tersebut, tajuk makalah ini dipilih dengan memberikan tumpuan pada usaha yang dijalankan oleh pihak komunis untuk mempengaruhi masyarakat Melayu supaya menyokong pergerakan komunis di Tanah Melayu sejak tahun 1920-an sehingga zaman darurat (1948-1960), dan seterusnya kebangkitan semula PKM pada tahun 1968 sehingga mereka bersetuju berdamai dengan pihak kerajaan Malaysia pada 2 Disember 1989. Sepanjang pergerakan komunis dan PKM ini (1920-an hingga 1980-an) telah dapat dilihat pelbagai pendekatan dan taktik diatur oleh pihak komunis untuk menarik perhatian serta minat masyarakat Melayu supaya tercapai matlamat perjuangan PKM untuk menguasai negara ini. Namun demikian, usaha komunis itu tidak berkesan dalam menarik perhatian orang Melayu terhadap gerakan komunis. Orang Melayu sedar tentang bahaya perjuangan komunis lalu menolak gerakan komunis yang bertentangan dengan pegangan agama mereka.

PERKEMBANGAN GERAKAN KOMUNIS DAN PARTI KOMUNIS MALAYA (PKM)

Fahaman komunis mula dibawa masuk ke Tanah Melayu sejak awal tahun 1920-an lagi, iaitu antara tahun 1921 dengan 1922. Komunis berusaha menyebarkan fahaman komunis dalam kalangan belia, pelajar dan pekerja melalui cawangan Parti Kuomintang (KMT), kesatuan sekerja, pertubuhan-pertubuhan, penerbitan seperti akhbar dan sekolah. Dalam usaha melebarkan pengaruh dan fahaman dalam kalangan penduduk Tanah Melayu, Comintern (Communist International) juga berusaha mengembangkan pengaruhnya dalam kalangan masyarakat Melayu. Hal ini dapat dilihat dengan kehadiran pemimpin komunis dari Indonesia seperti Alimin, Tan Malaka, Darsono dan lain-lain serta usaha mereka mempengaruhi orang Melayu Islam supaya menyertai gerakan komunis di negeri-negeri Melayu. Perkara ini akan dibincangkan lebih lanjut dalam bahagian seterusnya.

Pergerakan komunis menjadi lebih rancak apabila Parti Komunis Nanyang (PKN/Nan-Yang Kung-Ch'an-Tang/South Seas Communist Party) ditubuhkan pada Mac 1928. PKN ditubuhkan sebagai alat Comintern untuk menyelaras, menggerak dan mengawasi pergerakan komunis di Tanah Melayu, Thailand, Burma, Annam, Indochina dan Indonesia dengan Singapura sebagai pusatnya.⁵ Namun begitu, PKN tidak berjaya mencapai matlamat seperti yang diharapkan dalam mengkoordinasi pergerakan komunis di negara-negara tersebut. Di Tanah Melayu, keadaan tersebut telah mendorong kepada penubuhan sebuah pertubuhan komunis yang dikenali

sebagai Parti Komunis Malaya (PKM) pada April 1930. Sejak itu, gerakan komunis di negeri-negeri Melayu menjadi semakin teratur dan rancak. Matlamat utama perjuangan PKM adalah untuk menguasai Tanah Melayu dengan menjadikannya sebagai Republik Rakyat Malaya.⁶

Pada zaman Perang Dunia Kedua (1941-1945), komunis telah kerjasama dengan pihak British untuk menentang Jepun di Tanah Melayu. Hasil kerjasama itu telah membolehkan PKM menubuhkan Malayan People's Anti-Japanese Army (MPAJA) atau lebih dikenali sebagai Bintang Tiga dalam usaha meluaskan pengaruh PKM dengan matlamat bagi menentang Jepun. Untuk tujuan ini, MPAJA dibahagikan kepada lapan rejimen pada zaman pendudukan Jepun. Rejimen-rejimen MPAJA terdiri daripada First Independent Regiment berpusat di Selangor, Second Independent Regiment di Negeri Sembilan, Third Independent Regiment di Utara Johor, Fourth Independent Regiment di selatan Johor, Fifth Independent Regiment di Perak, Sixth Independent Regiment di barat Pahang, Seventh Independent Regiment Pahang Timur dan Eight Independent Regiment di Kedah.⁷

Selepas Jepun menyerah kalah pada 15 Ogos 1945 dan sebelum British Military Administration (BMA) kembali ke Tanah Melayu pada 3 September 1945, wujud kekosongan politik dan ketenteraan di Tanah Melayu. PKM dan MPAJA keluar dari hutan dan melakukan penganiayaan di sana sini, dengan alasan untuk menghukum orang yang melakukan kesalahan jenayah kepada penduduk dan yang bersubahat dengan Jepun. Mereka mengadakan perbicaraan sendiri, melakukan kezaliman dan membunuh ramai penduduk. Dianggarkan MPAJA telah membunuh lebih kurang 2542 orang Cina, Melayu, India dan lain-lain yang dianggap sebagai tali barut Jepun.⁸ Kezaliman tersebut memuncak kepada pergaduhan antara orang Melayu dengan orang Cina apabila orang Melayu mengambil tindak balas terhadap orang Cina di kawasan luar bandar. Pergaduhan kaum telah berlaku di kawasan-kawasan seperti Sungai Manik, Batu Kikir, sekitar Bekor dan Lenggong di Perak; Jelebu dan Padang Lebar, Negeri Sembilan; Senggarang, Kluang, Mersing dan Batu Pahat, Johor; Pekan dan Raub, Pahang; Kampung Merbok, Kedah; Kota Bharu, Kelantan serta di Alor Gajah, Melaka.⁹ Bagaimanapun, MPAJA kemudian telah dibubarkan pada 1 Disember 1945 setelah BMA berkuasa di Tanah Melayu. Namun demikian, kegiatan komunis masih diteruskan dengan tujuan untuk menghalau penjajah British dan membentuk sebuah republik komunis di Tanah Melayu.

Pada 16 Jun 1948, tiga orang peladang Eropah di Sungai Siput, Perak telah menjadi mangsa pembunuhan pihak komunis. Mereka ialah Arthur Walker, pengurus Ladang Elphil; John Allison dan pembantunya, Ian Christian dari Estet Phin Soon di Sungai Siput. Berikutnya, Sir Edward Gent selaku Pesuruhjaya Tinggi British di Persekutuan Tanah Melayu telah mengisytiharkan Undang-undang Darurat dan

dikuatkuasakan di seluruh Tanah Melayu pada 18 Jun 1948.¹⁰ Dengan itu, seluruh Tanah Melayu diletakkan di bawah Undang-undang Darurat dan memasuki zaman darurat. Walaupun Undang-undang Darurat telah dikuatkuasakan, pergerakan komunis masih diteruskan ke arah mencapai matlamat PKM secara kekerasan dan keganasan. Justeru, setiap hari terdapat kejadian keganasan komunis yang dilaporkan berlaku di merata tempat di Tanah Melayu. Hampir setiap hari terdapat nyawa manusia yang terkorban, lebih-lebih lagi orang awam yang tidak berdosa. Dilaporkan juga hampir setiap hari terdapat harta benda dan harta awam yang tidak ternilai telah musnah disebabkan komunis. Sepanjang zaman darurat dari 16 Jun 1948 hingga 31 Julai 1960, sejumlah 2473 orang awam dibunuh oleh komunis dan 1385 orang dcederakan. Di pihak pasukan keselamatan pula, sejumlah 1865 nyawa terkorban dan 2560 orang dcederakan.¹¹

Antara kejahatan yang dilakukan oleh komunis ialah serangan ke atas orang awam termasuk orang Melayu, Cina, India, orang asli dan orang Eropah. Komunis juga membakar kampung yang menyebabkan penduduk kehilangan tempat tinggal dan harta benda. Mereka turut menyerang estet getah dan lombong timah; melancarkan serangan ke atas pasukan keselamatan; membunuh peladang dan pelombong Eropah serta mengganggu sistem pengangkutan dan mensabotaj kemudahan asas. Tindakan komunis itu telah mendatangkan kesusahan kepada penduduk, melemahkan kekuatan ekonomi orang perseorangan dan kerajaan British serta menimbulkan keadaan tidak tenteram di seluruh negara. Keadaan ini adalah selaras dengan cita-cita komunis untuk menghalau British keluar dari Tanah Melayu dengan menimbulkan gangguan ke atas kestabilan politik, ekonomi dan sosial. Seterusnya, selepas British keluar dari Tanah Melayu, komunis dapat menguasai pentadbiran dan negara ini.

Dengan itu, kerajaan bertindak mengambil pelbagai langkah untuk menangani gerakan komunis demi memelihara kepentingan mereka di Tanah Melayu. Hal ini demikian kerana pihak kerajaan sedar bahawa sekiranya keselamatan dan kestabilan tidak dapat diwujudkan di Tanah Melayu, maka penduduk tidak akan menyokong mereka. Antara langkah yang diambil oleh kerajaan termasuklah menambahkan kekuatan pasukan keselamatan, menguatkuasakan peraturan pendaftaran kebangsaan dan penggunaan kad pengenalan, menghadihkan ganjaran kepada sesiapa yang dapat memberikan maklumat berkaitan komunis, mengadakan Kempen Bulan Rakyat Melawan Penjahat, menubuhkan unit Home Guard, mengadakan kawalan makanan dan perintah berkurung, menjalankan rancangan penempatan semula, memperkuat kerja perisikan, memperkenalkan konsep Kawasan Putih, mengadakan Rundingan Baling dengan pihak komunis, menjalankan kempen memenangi hati dan fikiran penduduk dan sebagainya.¹² Langkah-langkah kerajaan itu berjaya menyekat pergerakan PKM dalam kalangan penduduk yang seterusnya menyebabkan komunis

menghadapi pelbagai masalah seperti kesukaran mendapat bantuan makanan dan keperluan hidup daripada penduduk. Dengan adanya usaha kerajaan itu, akhirnya kerajaan berjaya melemahkan pergerakan komunis dan pada masa yang sama dapat memenangi keyakinan serta sokongan penduduk dalam membanteras komunis. Akhirnya, pada 19 April 1960, DYMM Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong mengisytiharkan darurat tamat dalam majlis pembukaan persidangan Parlimen dan ia berkuat kuasa mulai 31 Julai 1960.¹³ Dengan itu, berakhirilah tahap pertama gerakan bersenjata PKM di Tanah Melayu.

Berikutan pengisytiharan tamatnya zaman darurat pada 31 Julai 1960, komunis mengundurkan diri buat sementara ke kawasan sempadan Tanah Melayu-Thailand. Keadaan itu bukanlah bermakna tamatnya perjuangan komunis di Tanah Melayu kerana PKM belum lagi meletakkan senjata dan menghentikan perjuangan mereka. Sebaliknya, kesempatan itu digunakan oleh PKM yang berada di bahagian selatan Thailand, iaitu di sekitar Songkhla, Yala, Narathiwat dan Pattani untuk memperkuat dan memperbaiki kelemahan dalam pergerakan mereka sementara menunggu peluang untuk meneruskan perjuangannya. Ketika menyambut ulang tahun ke-20 gerakan bersenjata PKM pada 1 Jun 1968, Jawatankuasa Pusat PKM mengisytiharkan untuk meneruskan perjuangannya dengan mengutamakan corak keganasan bersenjata sehingga tercapai kemenangan muktamad bagi PKM.¹⁴ Berdasarkan keputusan itu, pada 17 Jun 1968, komunis memulakan serangan pertama di Semenanjung Malaysia dengan melintasi sempadan dari Thailand dan melakukan serangan hendap ke atas pasukan keselamatan Malaysia di Kroh yang mengorbankan 17 orang anggota keselamatan. Dengan itu, setelah hampir lapan tahun berdiam diri di selatan Thailand, PKM telah kembali untuk meneruskan perjuangan mereka di Semenanjung Malaysia untuk menubuhkan republik komunis.

Berikutnya, kegiatan serangan dan keganasan komunis dilaporkan terus berlaku di Semenanjung Malaysia. Antaranya, pada 24 Julai 1969, segerombolan komunis mengheret seorang wanita Cina dari rumahnya di sebuah kampung perlombongan terpencil di Sintok, utara Kedah. Wanita itu kemudian ditembak mati di hadapan penduduk kampung. Dilaporkan bahawa pembunuhan itu dilakukan sebagai membalas dendam ke atas mangsa yang merupakan bekas anggota komunis dan telah menyerah diri kepada pihak berkuasa. Tiga hari selepas kejadian itu, iaitu pada 27 Julai 1969, komunis menyerang hendap satu pasukan keselamatan yang dihantar ke kawasan tersebut untuk menjalankan siasatan ke atas kejadian pembunuhan wanita itu. Serangan hendap komunis itu mengakibatkan enam orang askar terbunuh dan lapan yang lain cedera.¹⁵

Melalui unit-unit bergeraknya, komunis melakukan keganasan dan pembunuhan terhadap sasaran utama mereka, iaitu pegawai pasukan keselamatan. Timbalan

Penguasa Polis, Wong Lim Hoon dibunuh oleh komunis di Kuala Lumpur pada 18 Januari 1973. Hal ini diikuti dengan pembunuhan Ketua Inspektor, Chin Chin Kou pada 12 Julai 1973 di Serdang, Kedah dan Detektif Sarjan, Cheng Kek Oh di Sungai Siput, Perak pada Oktober 1973. Pada tahun 1974, berlaku lagi tiga kejadian pembunuhan terhadap pegawai pasukan keselamatan, iaitu Detektif Konstabel, Lee See Kaw di Malim Nawar, Perak pada 3 Januari 1974, Detektif Sarjan Lee Yoon Chin di Melaka pada 20 April 1974 dan Detektif Konstabel, Ong Soon Chua di Chemor, Perak.¹⁶ Manakala, pada pagi 4 Jun 1974, Ketua Polis Negara, Tan Sri Abdul Rahman bin Hashim pula ditembak mati oleh komunis di Kuala Lumpur. Pada 26 Ogos 1975, Tugu Negara dibom dan kem Pasukan Polis Hutan (PPH) di Jalan Pekeliling turut menjadi sasaran serangan komunis. Pada 13 November 1975 pula, Ketua Polis Kontinjen Perak, Datuk Khoo Chong Kong ditembak mati oleh komunis.¹⁷

Selain itu, komunis turut merosakkan kemudahan perhubungan. Hal ini dapat dilihat melalui percubaan komunis untuk meletupkan jambatan kereta api di seberang Perak Utara pada 9 Mac 1971 tetapi gagal. Dilaporkan bahawa kejadian itu sengaja dilakukan oleh PKM dengan tujuan membuktikan kepada masyarakat bahawa mereka berada di mana-mana dan gerakan mereka tidak mudah dikesan.¹⁸ Tindakan sabotaj komunis yang lain telah berlaku pada lewat Mei 1974, melibatkan lebih kurang 100 orang gerila komunis. Mereka melintasi sempadan Thailand untuk melakukan sabotaj dengan meletupkan jentera-jentera dan kelengkapan lain bagi membina Lebuhraya Timur-Barat. Kejadian itu menyebabkan kerajaan mengalami kerugian berjuta-juta ringgit kerana kemusnahan jentera dan kelengkapan membina lebuhraya itu.¹⁹

Walaupun keganasan, pembunuhan dan sabotaj dilakukan semula oleh PKM di Semenanjung Malaysia bermula pada tahun 1968, namun hal ini tidak melemahkan usaha kerajaan bagi menghapuskan pergerakan PKM di Malaysia. Sebaliknya, kerajaan telah melipatgandakan usaha bagi menentang komunis, antaranya dengan melancarkan operasi-operasi ketenteraan di kawasan gerak tindak mereka. Operasi Daoyai Musnah 1 dan 2 pada tahun 1977, Operasi Cahaya Bina (Operasi Cahaya Bena) 1 dan 2 pada tahun 1978 serta Operasi Selamat Sawadee pada tahun 1978 di negeri-negeri Melayu berdekatan sempadan. Operasi ketenteraan lain termasuklah Operasi Serkap di daerah Kulim, Kedah pada November 1971, Operasi Fitrah di kawasan Bukit Buloh, Kelantan pada November 1971, Operasi Sedar di daerah Baling dan Kulim, Kedah serta daerah Selama di Perak pada Mac 1972 dan Operasi Maju di Kroh, Grik, Kuala Kangsar dan Lenggong, Perak pada sekitar Mac 1972, Operasi Gonzales pada 8 April 1974 di Perak, Operasi Indera dan Operasi Setia di Pahang serta lain-lain.²⁰

Sementara itu, strategi Kerajaan Malaysia dalam menghadapi ancaman komunis itu adalah melalui dua jalan serentak, iaitu meningkatkan langkah-langkah keselamatan dan memajukan sosioekonomi, serta mengukuhkan perpaduan masyarakat. Langkah pembangunan kerajaan seperti pembinaan lebuhraya, pembinaan empangan dan pembukaan tanah telah menyukarkan komunis untuk menjalankan gerakan mereka dan sekali gus juga membataskan kawasan pergerakan mereka. Selain itu, dasar diplomatik dan kerjasama yang terjalin antara Malaysia dengan China, Thailand dan Indonesia telah dapat membendung pengaruh komunis daripada merebak di Malaysia dan di rantau Asia Tenggara. Dengan ketiadaan sokongan dan bantuan yang mencukupi dan perubahan sikap rakyat Malaysia terhadap gerakan PKM, maka perjuangan PKM yang berlandaskan kekerasan dan bersenjata itu akhirnya menghadapi jalan buntu. Dengan demikian, menjelang tahun 1989, perjuangan bersenjata PKM sudah mulai pudar berikutan penurunan secara mendadak dalam keseluruhan kegiatan bersenjatanya. Dengan itu, akhirnya PKM tiada pilihan lain kecuali bersetuju untuk berdamai dengan pihak Kerajaan Malaysia dan Thailand. Pada 2 Disember 1989, Perjanjian Damai ditandatangani oleh PKM, Kerajaan Malaysia dan Thailand.

USAHA KOMUNIS DALAM MEMPENGARUHI ORANG MELAYU

Dalam usaha komunis melebarkan pengaruh dan fahaman dalam kalangan penduduk Tanah Melayu, mereka juga cuba mengembangkan pengaruhnya dalam kalangan orang Melayu. Pada peringkat awalnya, usaha itu dilakukan oleh ejen-ejen komunis dari Indonesia. Seawal tahun 1921 dan 1922, nama-nama ejen komunis Indonesia dan Belanda seperti Sneevliet, Baars, Semaun, Darsono, Tan Malaka, Alimin, Hassanoesi dan lain-lain telah dilaporkan berkali-kali melawat ke Singapura dan Tanah Melayu, serta memulakan sebuah pejabat sulit di Singapura. Antaranya, telah dilaporkan bahawa Darsono, Baars dan Sneevliet telah melawat Singapura pada Mei 1921 dalam perjalanan mereka ke Moscow melalui Shanghai. Semaun, Pengerusi Perserikatan Komunis di India (PKI) dan seorang pemimpin komunis yang penting dari Jawa juga telah sampai di Singapura dalam perjalanannya ke Moscow melalui Shanghai pada tahun 1922. Sneevliet sekali lagi dilaporkan singgah di Singapura pada Mei 1922 ketika dalam perjalanannya ke Holland (Belanda).²¹

Seterusnya, pada Mac 1924, Alimin, seorang lagi pemimpin komunis telah sampai di Singapura dalam perjalanannya ke Canton untuk menghadiri Persidangan Buruh Se-Pasifik pada Jun 1924. Alimin yang menggunakan nama Eusoff bin Haji Mohammed telah bertemu dengan ramai pemimpin Melayu dan India yang penting di Singapura, mempelawa mereka menyertai gerakan komunis dan dikatakan telah

berjaya membentuk ejen-ejen komunis di sana. Selain itu, beliau turut memberikan syarahan di sebuah masjid di Kampung Jawa di Singapura bagi mendekatkan fahaman komunis kepada masyarakat tempatan, khasnya dalam kalangan orang Melayu. Beberapa individu yang dipercayai bersama-sama dengan Alimin di Singapura telah dapat dikesan oleh pihak polis, iaitu Haji Mohd Eusuf (imam masjid), Mohammed Ghaus (saudagar kain dari India selatan), Haji Muhammed bin Abdullah Dendek dan Haji Mohamad Yusof Mohammed Amin (peniaga) serta Muhammad Ismail (peguam).²²

Selain itu, dipercayai bahawa seorang pemimpin komunis dari Indonesia (Jawa) yang juga ahli jawatankuasa Union of Sailors and Dockers of Java bernama Hassanoesi (juga dikenali R.S. Hassan) telah dihantar ke Tanah Melayu oleh Tan Malaka pada Mei 1925 bagi menjalankan kerja-kerja propaganda dalam kalangan orang Melayu. Begitu juga, pada Julai 1925 dilaporkan kehadiran Koesno dari Bandung, Indonesia dalam menjalankan kegiatan meluaskan lagi gerakan komunis di Tanah Melayu. Namun demikian, dikatakan usaha beliau menyebarkan komunisme di Singapura dan Johor kurang berjaya. Dalam usaha untuk menjadikan Singapura sebagai pusat gerakan komunis yang penting di Asia Tenggara, dipercayai bahawa Comintern telah mencadangkan penubuhan sebuah jawatankuasa yang dianggotai oleh enam orang perwakilan dari negara-negara China, Jepun, Australia, Indochina dan Indonesia. Dikatakan bahawa jawatankuasa ini diketuai oleh Semaun dari Indonesia.²³ Selain itu, Comintern juga mengusulkan cadangan penubuhan dua jabatan, iaitu Propaganda dan Direct Action²⁴ yang mengandungi 30 orang kakitangan. Jabatan-jabatan ini bertujuan merancang dan mengembangkan pergerakan komunis di timur dan Asia Tenggara. Walau bagaimanapun, pihak kerajaan tidak mendapat sebarang maklumat lanjut tentang kejayaan penubuhan organisasi tersebut.²⁵

Sementara itu, Muhammad Yunus bin Abdul Hamid, seorang Melayu dari Padang, Sumatera juga dilaporkan seorang pendukung fahaman komunis. Beliau telah berada di Pulau Pinang sejak tahun 1924 dan terlibat sebagai pengarang akhbar Melayu bertajuk *Malaya* dan kemudian *Idaran Zaman*. Dalam sepucuk suratnya pada Februari 1926 yang dialamatkan kepada Abdul Ghafar di 84 Onan Road, Singapura, yang dipercayai sebagai pusat gerakan komunis Indonesia di Singapura, Muhammad Yunus telah mencadangkan tajuk akhbar yang sesuai diterbitkan ialah *Fajar Timor* dan *Fajar Islam*²⁶ kepada Abdul Ghafar. Setakat mana akhbar itu diterbitkan tidaklah diketahui tetapi daripada perkara itu dapat dilihat bahawa pemimpin komunis Indonesia ini berusaha menarik golongan Islam di Singapura dan negeri-negeri Melayu untuk menyertai pergerakan mereka. Tan Malaka telah meneruskan usahanya untuk merekrut orang Indonesia di negeri-negeri Melayu, terutamanya orang Sumatera supaya mereka terus mempengaruhi orang Melayu

tempatan. Pada Ogos 1926, dilaporkan Tan Malaka telah menghadiri mesyuarat di Batu Pahat, Johor dan Singapura. Dalam perjumpaan di Singapura, antara lain ialah penubuhan Indonesia Trading Association yang beribu pejabat di Pulau Pinang dengan sebuah cawangan di Johor. Hal ini demikian kerana Muar, Batu Pahat dan bandar lain di pantai barat Johor mempunyai penduduk Indonesia yang ramai.²⁷

Pada sekitar tahun 1926, komunis Indonesia di bawah PKI telah bangkit untuk menentang dan menamatkan pemerintahan Belanda di Jawa dan Sumatera tetapi tidak berjaya. Ekoran itu, pada tahun 1926 dan 1927, semakin ramai komunis Indonesia telah melarikan diri dan tiba di Singapura dan negeri-negeri Melayu. Antaranya, yang paling awal sampai ialah Alimim dan Moeso dan kemudian Tan Malaka, Hasanoesi, Boedisoejitro, Sutan Perpateh, Winanta, Soebakat dan Jamaluddin Tamin. Kebanyakan mereka hanya tinggal untuk satu jangka masa pendek dan ketika di Tanah Melayu, mereka menjalankan aktiviti anti-Belanda dan merekrut orang Indonesia dan Melayu tempatan. Dilaporkan bahawa kegiatan komunis Indonesia tersebut sering dibantu oleh penduduk Indonesia yang telah lama tinggal di negeri-negeri Melayu yang bekerja sebagai peniaga dan broker jemaah haji. Antaranya, Tan Malaka dan Hasanoesi telah sampai di Pulau Pinang pada Januari 1926. Tan Malaka dikatakan telah merangka beberapa strategi gerakan komunis di bahagian utara Tanah Melayu. Boedisoejitro dan Sutan Perpateh juga kemudian ke Pulau Pinang pada pertengahan bulan Mei 1926 dan tiba di Singapura pada penghujung Mei 1926. Sutan Perpateh telah berjaya menubuhkan sebuah kelab di Seberang Prai yang kebanyakan ahlinya orang Jawa. Usaha menubuhkan kelab yang sama juga dilakukan oleh Boedisoejitro di kawasan Kallang, Singapura.²⁸

Namun demikian, tidak pula diketahui sejauh mana kejayaan kelab tersebut mempengaruhi orang Melayu. Dilaporkan Sutan Perpateh juga telah meluaskan kegiatannya ke utara Perak dan Kedah dalam usaha menyebarkan komunisme dan mengutip derma daripada orang Melayu tempatan dan Jawa yang berminat dengan fahaman komunis. Beliau kebanyakan masa diiringi oleh Haji Abdul Halim, seorang broker jemaah haji dari Pulau Pinang.²⁹ Walau bagaimanapun, pada penghujung tahun 1926, kebanyakan pemimpin komunis Indonesia telah ditahan. Antaranya, pada 18 Disember 1926, Alimin dan Moeso yang ditahan oleh pihak polis British di Singapura. Mereka tiba di Singapura dari Bangkok dengan kapal S.S. Deli pada 15 Disember 1926. Setelah ditahan dan disiasat oleh pihak berkuasa, mereka diarahkan supaya meninggalkan negeri-negeri Melayu dan diberikan kebebasan untuk memilih negara yang hendak ditujui. Akhirnya, kedua-dua pemimpin tersebut telah memilih Canton, China.³⁰

Walaupun dalam usaha menyebarkan pengaruh komunis di Tanah Melayu, pemimpin komunis Indonesia berdepan dengan halangan dan tekanan daripada

pihak penjajah British, tetapi usaha mereka masih diteruskan oleh anggota komunis Indonesia bagi merekrut orang Melayu ke dalam pergerakan komunis antara tahun 1928 dengan 1930. Pada Jun 1929, Alimin dan dua orang Melayu serta beberapa anggota PKC telah menghadiri mesyuarat tahunan Pan-Pacific Trade Union Secretariat di Shanghai. Menjelang penghujung tahun 1929, satu siri risalah dalam bahasa Melayu didakwa yang diterbitkan oleh Malaya Seamen's Union telah dicetak dan diedarkan dengan bantuan komunis tempatan. Daripada penyiasatan polis pada tahun 1930 telah membawa kepada penangkapan enam pemimpin komunis yang berasal dari Sumatera dan Jawa. Begitu juga, orang Melayu yang dikaitkan dengan Jawatankuasa PKN, Nanyang Provisional Committee turut ditemui oleh pihak berkuasa polis seperti Ahmad Baiki bin Suib, Salleh bin Sapi, Jamaluddin, Emat @ Abdul Hamid dan Haji Mahmud bin Hashim. Hal ini susulan dengan tindakan Nanyang Provisional Committee pada tahun 1928 yang memasukkan sokongan Melayu dan India dalam membentuk sebuah pergerakan berbilang kaum bagi menentang pemerintahan British. Walau bagaimanapun, penahanan tersebut tidak menghentikan usaha untuk menyebarkan pengaruh komunis dalam kalangan orang Melayu, terutamanya disebabkan cadangan Comintern untuk menyusun semula pergerakan dan pertubuhan komunis pada tahun 1930.³¹ Cadangan itu telah meningkatkan usaha mereka menyusun semula pergerakan komunis sehingga akhirnya hasrat Comintern tercapai dengan tertubuhnya PKM di Tanah Melayu pada tahun 1930. Seterusnya, PKM berjuang untuk menuju ke arah menghapuskan pemerintahan British dan membentuk kerajaan komunis di Tanah Melayu.

Pada tahun 1931, PKM di bawah pengaruh Comintern telah merangka satu rancangan bagi menarik minat orang Melayu supaya menyokong perjuangan komunis menentang penjajahan. Rancangan pertama bertujuan menjalinkan hubungan langsung dengan penduduk tempatan (orang Melayu) dan mengurangkan sifat kecinaan dalam pergerakan komunis. Rancangan kedua mewujudkan "*a real Malayan Communist Party*" yang bermakna sebuah parti yang disertai bersungguh-sungguh oleh orang Melayu dan bebas daripada kongkongan pengaruh luar.³² Selaras dengan itu, PKM mengambil tindakan memburuk-burukkan pemerintahan British melalui propaganda anti-British yang dijalankannya. Hal ini terbukti melalui risalah yang menyebarkan sentimen anti-British yang dijumpai secara meluas oleh pihak polis di negeri-negeri Melayu. Sehingga awal tahun 1930-an, dipercayai terdapat sejumlah 400 orang Melayu yang menyertai gerakan komunis di Tanah Melayu. Pada tahun-tahun 1930-an, usaha menarik penyertaan orang Melayu dalam gerakan komunis masih diteruskan oleh bekas tokoh komunis Indonesia dan komunis Melayu. Antaranya, pada tahun 1936, muncul nama seorang komunis Melayu, Djoeliman Siregar yang dilaporkan bergiat aktif di Melaka dan Negeri Sembilan atas arahan PKM. Seorang

lagi bernama Salim, dipercayai amat cergas menjalankan kegiatan menyebarkan komunisme dalam kalangan orang Melayu di negeri Selangor. Dilaporkan juga Amir Hamzah, Sutan Jenain dan Salleh merupakan anggota komunis Melayu yang dipertanggungjawabkan oleh PKM untuk menjalankan kegiatan mengutip wang ahli anggota komunis Melayu.³³

Pada zaman pendudukan Jepun (1941-1945), MPAJA, tulang belakang perjuangan PKM selain mendapat sokongan menggalakkan daripada orang Cina yang benci terhadap kezaliman Jepun, juga berusaha untuk memperoleh sokongan orang Melayu. Oleh itu, penggunaan lambang “tiga bintang” bagi pasukan MPAJA sehingga lebih dikenali sebagai Bintang Tiga menunjukkan bahawa golongan yang harus mengambil bahagian dalam menentang Jepun ialah ketiga-tiga kaum utama di Tanah Melayu, iaitu Cina, Melayu dan India. Walaupun pergerakan MPAJA dan PKM didominasi oleh orang Cina, namun PKM berjaya menarik sebilangan orang Melayu menyokong gerakan anti-Jepun dan pergerakan MPAJA di bawah pimpinannya. Pertubuhan Melayu termasuklah Wataniah, Kesatuan Melayu Muda (KMM) dan Pembela Tanah Air (PETA) turut memberikan sokongan kepada MPAJA untuk menentang pendudukan Jepun. Dikatakan bahawa penyertaan orang Melayu itu disebabkan oleh keadaan kesusahan pada zaman pendudukan Jepun dan sebahagian juga kerana British menyokong gerakan komunis untuk membebaskan Tanah Melayu daripada pendudukan Jepun.³⁴ Walaupun dilaporkan sebahagian besar daripada mereka meninggalkan PKM dan MPAJA selepas berlaku pergaduhan Cina-Melayu pada Ogos dan September 1945, namun terdapat beberapa orang terus mengambil bahagian dalam gerakan parti itu. Mereka kemudian menjadi kader dan pemimpin penting komunis Melayu; antaranya, Wahi Anuar, Rashid Maidin, Abdullah C.D., Mokhtaruddin Lasso, Kamarulzaman Teh, Musa Ahmad dan Shamsuddin Salleh.³⁵ Berdasarkan hubungan komunis dengan orang Melayu ini, PKM telah menjalin kerjasama dengan golongan Melayu yang antipenjajah bagi menentang penguasaan semula British ke atas Tanah Melayu selepas perang.

Dua bulan selepas Jepun menyerah kalah, PKM terlibat dalam penubuhan Parti Kebangsaan Melayu Malaya (PKMM) pada 17 Oktober 1945 di Ipoh, Perak. Antara mereka yang hadir dalam mesyuarat penubuhan PKMM termasuk Mokhtaruddin Lasso, Arshad Ashaari, Buharuddin Tahir, Rashid Maidin dan Abdullah C.D. daripada golongan komunis; manakala Ahmad Boestaman dan Dahari Ali daripada golongan bukan komunis. Malahan, pemimpin pertama PKMM juga terdiri daripada golongan prokomunis, iaitu Mokhtaruddin Lasso dan kemudian digantikan oleh Dr. Burhanuddin. Sementara itu, Rashid Maidin dan Abdullah C.D. pula menjadi ahli jawatankuasa pusat PKMM. Pertubuhan kemudian membantah penubuhan Malayan

Union setelah sedar bahawa rancangan itu membolehkan British menguatkan cengkamannya terhadap Tanah Melayu.³⁶

PKM mengambil kesempatan bekerjasama dengan PKMM dan kemudian Pusat Tenaga Rakyat (PUTERA) yang dibentuk pada Februari 1947 hasil penyertaan PKMM, API, AWAS, BATAS, Gerakan Angkatan Muda (GERAM) dan Majlis Agama Tertinggi Islam (MATA) (yang kemudian menubuhkan Hisbul Muslimin). PUTERA kemudian bergabung dengan All Malayan Council of Joint Action (AMCJA) dan membentuk PUTERA-AMCJA bagi menyekat penguasaan British ke atas Tanah Melayu selepas perang. Mereka berusaha untuk menggagalkan rancangan politik yang diwujudkan oleh pihak British selepas perang, iaitu rancangan Malayan Union. Namun demikian, dengan tertubuhnya Persekutuan Tanah Melayu pada 1 Februari 1948, PKM menyedari bahawa matlamat mereka telah gagal dan British terus berkuasa di Tanah Melayu.³⁷ Gabungan PUTERA-AMCJA berpecah apabila PKM memulakan gerakan bersenjatanya pada Jun 1948. Berikutan dengan penguatkuasaan Undang-undang Darurat, PKM diharamkan pada 23 Julai 1948. Selaras itu, pergerakan politik kiri yang turut terlibat dalam mengatur dan mengarah aktiviti komunis atau merupakan persimpati PKM seperti Malayan People's Anti-Japanese Ex-Services Comrades Association (MPAJESCA), New Democratic Youth League (NDYL), PETA, AWAS dan Hisbul Muslimin turut diharamkan oleh kerajaan pada Julai 1948.³⁸ Pengharaman kebanyakan pertubuhan yang menganggotainya telah membawa kepada berakhirnya gabungan itu.

Apabila Tanah Melayu memasuki zaman darurat dan komunis memulakan pergerakan bersenjatanya, usaha PKM untuk menarik sokongan orang Melayu untuk turut serta bersama-sama mereka diteruskan. PKM sedar bahawa sokongan daripada kaum lain selain orang Cina adalah penting dalam gerakan mereka. Hal ini dibuktikan daripada sebuah dokumen komunis yang dirampas oleh pihak keselamatan di Johor pada Ogos 1949. Antara lain, dokumen itu telah mencatatkan "*without them we cannot succeed, without them victory will not be ours*".³⁹ Oleh itu, PKM terus merancang dan mengambil langkah untuk menarik penyertaan orang Melayu dalam pergerakan mereka. Untuk itu, pada 1 Februari 1949 misalnya, PKM telah mengumumkan pertukaran nama kumpulan tenteranya (kumpulan bawah tanah) daripada Malayan People's Anti-British Army (MPABA) kepada Malayan National Liberation Army (MNLA) untuk menunjukkan bahawa gerakan mereka di Tanah Melayu ialah gerakan yang melibatkan semua kaum dan memperjuangkan kepentingan semua kaum di negara ini. Langkah ini bertujuan untuk menarik perhatian dan sokongan orang Melayu kepada gerakan PKM untuk menentang penjajahan. Terdapat 10 rejimen MNLA yang bergerak di Persekutuan Tanah Melayu. Rejimen Pertama berpusat di Selangor, Rejimen Ke-2 di Negeri Sembilan, Rejimen Ke-3 di

Johor/Melaka, Rejimen Ke-4 di Johor Selatan dan Singapura, Rejimen Ke-5 di Perak, Rejimen Ke-6 di utara Pahang dan Kelantan, Rejimen Ke-7 di selatan Pahang dan Terengganu, Rejimen Ke-8 di Kedah, Perlis, Province Wellesley dan Pulau Pinang, Rejimen Ke-9 di Johor Tengah dan Rejimen Ke-10 berpusat di Pahang Utara.⁴⁰

Seterusnya, dalam pergerakan PKM di Tanah Melayu, penubuhan sebuah rejimen Melayu dalam PKM dirasakan perlu dalam usaha PKM mewujudkan tentera rakyat, iaitu dengan membawa orang Melayu bersama-sama dengan tentera komunis Cina dalam perjuangan menentang imperialisme British di Tanah Melayu. Selaras itu, melalui sebuah dokumen komunis daripada Jawatankuasa Kerja Pusat bertajuk “The Establishment and The Development of The Malay Army”, PKM telah merancang satu pelan strategik mengenai penubuhan sebuah badan militan Melayu. Dalam hal ini, tiga orang kader komunis Melayu, iaitu Musa Ahmad, Wahi Anuar dan Abdullah C.D. telah dipanggil untuk bertemu dengan Chin Peng. Akhirnya, satu mesyuarat secara sulit telah diadakan di kawasan Kerdu, Pahang atas arahan dan kehendak Chin Peng. Ketiga-tiga tokoh komunis Melayu tersebut telah diberikan tugas untuk menubuhkan Rejimen Melayu sebagaimana yang dirancangan oleh PKM. Pada 21 Mei 1949, Rejimen Ke-10 Melayu PKM telah ditubuhkan dengan diketuai oleh Abdullah C.D.⁴¹ Dengan itu, muncul pemimpin Melayu yang terkenal dalam PKM seperti Musa Ahmad, Wahi Anuar, Rashid Maidin, Abdullah C.D., Ibrahim Chik, Shamsiah Fakeh dan lain-lain. Bagaimanapun, PKM gagal dalam perjuangan bersenjata pertamanya pada tahun 1948-1960 dan darurat ditamatkan pada 31 Julai 1960. Salah satu faktor kegagalan ialah kurangnya penyertaan orang Melayu dalam gerakan mereka sedangkan mereka merupakan penduduk majoriti di Tanah Melayu. Sebaliknya, dalam pergerakan PKM, lebih 80 peratus daripada anggota, penyokong dan persimpatinya di Tanah Melayu terdiri daripada orang Cina.

Memandangkan keadaan tersebut, apabila PKM merancang untuk menghidupkan semula perjuangan bersenjata pada tahun 1960-an, usaha lebih giat telah dilakukan untuk menarik sokongan kaum Melayu dalam perjuangan mereka. Dalam hal ini, walaupun PKM melantik orang Melayu, iaitu Musa Ahmad dan kemudian Abdullah C.D. pada Mei 1981 sebagai presiden, tetapi orang yang lebih berkuasa dalam PKM ialah setiausaha agungnya, Chin Peng. Tambahan pula, PKM dan MNLA jarang menjalankan aktiviti mereka di kawasan orang Melayu dan India, sebaliknya mereka aktif bergerak di kawasan orang Cina yang lebih mereka kenali komuniti itu.⁴² Oleh itu, rakyat Malaysia seperti orang Melayu dan India tidak tertarik dengan rancangan PKM. Hal ini terbukti apabila komunis kembali ke Malaysia pada tahun 1968, daripada 494 orang rakyat Malaysia yang berjaya dipengaruhi dan lalu menyertai pergerakan mereka, hanya 77 orang sahaja ialah orang Melayu dan dua orang India.⁴³ Malahan, dalam gerakan bersenjata kedua komunis, dilaporkan sejumlah

2047 orang komunis mengambil bahagian. Anggota komunis itu terdiri daripada 732 orang rakyat Malaysia berketurunan Cina, 107 orang rakyat Malaysia berketurunan Melayu, dua orang rakyat Malaysia berketurunan India, 11 orang asli Malaysia, 23 rakyat Malaysia berketurunan Cina yang mengakui diri mereka mualaf, 661 rakyat Thailand berketurunan Cina, 509 orang Islam Thailand dan dua orang berketurunan Jepun.⁴⁴

Malahan, dalam tahap kebangkitan semula komunis buat kali kedua ini, mereka telah menubuhkan pertubuhan Islam dan menggunakan agama Islam sebagai landasan utama dalam usaha menarik perhatian orang Melayu kepada gerakan mereka. Antaranya, dapat dilihat apabila komunis menggunakan agama Islam dan sanggup hadir ke masjid untuk sama-sama bersembahyang dengan masyarakat tempatan. Tindakan komunis ini adalah untuk menunjukkan mereka juga menerima dan mengamalkan ajaran Islam serta menafikan dakwaan yang mengatakan komunis menolak ajaran Islam.⁴⁵ Mereka juga cuba membuktikan bahawa Islam secocok dengan komunisme secara dakwah. PKM telah membuat strategi untuk menarik perhatian orang Melayu kepada ideologi mereka dengan membuat propaganda Islam adalah sama dengan sosialisme dan komunisme. Selaras dengan itu, Parti Persaudaraan Islam (PAPERI/Malayan Islamic Brotherhood Party) ditubuhkan pada 22 April 1965 dan hanya diketahui kewujudannya pada pertengahan tahun 1966 juga untuk menarik sokongan padu dalam kalangan orang Melayu kepada pergerakan komunis. Sejak penubuhan PAPERI, pertubuhan ini digunakan oleh komunis untuk meluaskan pengaruh komunis dalam kalangan masyarakat Melayu dengan mengeksploitasi sentimen agama melalui dakwaannya bahawa komunis tidak bertentangan dengan Islam. PAPERI dipercayai ditubuhkan oleh Jabatan Pusat Hal Ehwal Melayu (Central Department of Malay Work) PKM dan merupakan alat propaganda komunis di bawah Rejimen Ke-10 berpusat di selatan Thailand untuk menarik orang Melayu supaya berkompromi dengan komunis.⁴⁶ Tujuan pembentukan PAPERI sebagaimana yang dinyatakan dalam *Memoir Abdullah C.D.* (Bahagian Ketiga) ialah “Berjuang untuk kemerdekaan penuh, bersatu, bebas dan berdaulat bagi bangsa dan nusa; untuk demokrasi rakyat dan kebebasan agama Islam; untuk kemerdekaan ekonomi dan kemakmuran rakyat; membangun tentera Islam dan untuk berkeperibadian di bidang kebudayaan”.⁴⁷ Melalui risalahnya bertarikh 29 Disember 1982 berjudul “Bersatulah Mengikuti Jejak Rasulullah, Melawan Ketidakadilan dan Membela Kepentingan Rakyat”, PAPERI antara lainnya menyeru umat Islam supaya melancarkan perjuangan “Menentang Kerajaan serta menyokong perjuangan bersenjata komunis untuk keadilan, untuk rakyat dan kemerdekaan penuh tanahair”.⁴⁸

Gerakan dakwah komunis dipertingkatkan lagi dengan penubuhan Parti Kebangsaan Melayu Revolusioner Malaya (PKMRM) atau Revolutionary Malay

Nationalist Party (RMNP) pada 24 Mei 1981 yang bertujuan menyatupadukan golongan sosialis, komunis, nasionalis dan agama. Pada November 1981, PKMRM telah menerbitkan dan menyebarkan risalah berjudul “Islam dan al-Quran” yang mengandungi tuduhan negatif kerajaan terhadap orang Melayu Islam. Antaranya kerajaan kononnya:

- (a) Menekan golongan yang menjalankan dakwah Islamiah.
- (b) Mengutip zakat dan fitrah secara paksa daripada orang Islam dan wang itu didakwa disimpan dalam bank atau dilaburkan untuk kepentingan seseorang.
- (c) Pentadbiran negara ini bertentangan dengan ajaran Islam dan dasar Kerajaan Barisan Nasional bertentangan dengan ajaran Islam yang sebenar.
- (d) Dakwah yang dijalankan oleh kerajaan hanya memuji-muji pihak berkuasa walaupun hakikat sebenar al-Quran dan Islam diselewengkan.⁴⁹

Taktik dan dakwaan komunis tersebut dengan jelas memperlihatkan kesanggupan mereka memeralatkan isu agama untuk tujuan dan kepentingan komunisme. Melalui strategi itu juga mereka mempengaruhi dan mendapatkan sokongan orang Islam terhadap perjuangan komunis. Sementara itu, komunis juga menaja penubuhan Barisan Tani Malaya yang berjuang untuk pembaharuan tanah dalam kalangan petani Melayu dengan mengimplementasikan undang-undang Islam dalam perjuangan mereka bagi mendapat sokongan orang Melayu.⁵⁰ Komunis juga menubuhkan Jabatan Pusat Hal Ehwal Melayu atau Central Department of Malay Work (CDMW) yang berpusat di sempadan Malaysia-Thailand untuk mengeksploitasi semangat nasionalisme dalam kalangan orang Melayu Islam di negeri Melayu di sekitar kawasan sempadan.⁵¹

Terdapat laporan yang menyatakan sejak tahun 1968, gerila komunis mula menyusup masuk ke kawasan Malaysia dan membentuk kem-kem mereka di kawasan yang mereka mendapat sokongan pada zaman darurat (1948-1960). Daerah Tanah Merah di Kelantan merupakan salah satu kawasan sasaran utama komunis. Berdasarkan sebuah laporan pada pertengahan tahun 1970, gerila-gerila dari Rejimen Ke-10 PKM telah menyusup masuk ke kampung-kampung terpencil di kawasan sempadan negeri Kelantan di daerah Tanah Merah sehingga sejauh kawasan Kemubu di Ulu Kelantan. Menurut report berkenaan, komunis biasanya muncul dalam kumpulan 20 orang, hadir di masjid dan membantu penduduk dalam kerja-kerja menoreh getah dan membajak. Selain Kelantan, dikatakan komunis juga menyamar sebagai Muslim untuk memenangi kepercayaan dan sokongan penduduk Melayu di kawasan Perak Tengah dan Kedah.⁵² Selain itu, komunis juga berusaha menyusup masuk ke negeri-negeri Melayu melalui selatan Thailand untuk

mempengaruhi penduduk di Semenanjung Malaysia agar dapat memperbesar barisan anggotanya turut dilaporkan oleh Cawangan Khas. Cawangan Khas dari cawangan Kelantan mendapati bahawa komunis Melayu telah menyamar diri sebagai haji dan lebai untuk mendapat simpati dari penduduk Melayu di sempadan Malaysia-Thailand. Komunis itu menyusup ke daerah Batu Melintang dan Jeli di kawasan sempadan Kelantan dengan Thailand. Menurut Cawangan Khas cawangan Kelantan, komunis berbuat demikian adalah bertujuan untuk bertapak di negeri itu dari selatan Thailand.⁵³

Sementara itu, turut dilaporkan oleh pihak kerajaan bahawa PKM menjalankan strategi memperdaya orang Melayu dengan mendakwa Islam dan komunisme boleh bekerjasama untuk kemajuan penduduk.⁵⁴ Kerjasama antara komunis dengan orang Melayu Islam ini digunakan sebagai propaganda komunis untuk memikat hati orang Melayu supaya berada di pihak mereka dan tidak membantu kerajaan menentang mereka. Melalui itu, komunis berharap mendapat bantuan dan sokongan daripada orang Melayu dalam menjayakan pergerakannya di Semenanjung Malaysia. Hal ini demikian kerana komunis berpegang kepada kepercayaan tentang pentingnya penyertaan orang Melayu dalam menjayakan perjuangan mereka sejak peringkat awal pergerakan mereka di Semenanjung Tanah Melayu sebagaimana dokumen komunis yang pernah dirampas oleh pihak keselamatan di Johor yang menyebut tentang perkara itu.⁵⁵ Malahan, pada Disember 1975, Jawatankuasa Pusat PKM mengumumkan partinya menekankan pemberatan diberikan kepada golongan penanam, petani dan buruh di kawasan luar bandar dalam pergerakan mereka. Untuk tujuan itu, komunis memberikan perhatian kepada penduduk di kawasan luar bandar yang miskin untuk mengubah mereka kepada “*big landlords, big bureaucrats, big plantation owners and the foreign-monopoly capitalists who own large plantations*”.⁵⁶ Pengumuman ini nampaknya direka semata-mata oleh pihak komunis sebagai satu cara bagi menarik penduduk Melayu yang majoritinya tinggal di kawasan luar bandar supaya menyokong pergerakan komunis bagi mengubah keadaan hidup mereka daripada belunggu kemiskinan.

REAKSI ORANG MELAYU TERHADAP GERAKAN KOMUNIS

Dalam pergerakan awal komunis di negeri Melayu, pengaruh komunis dari Indonesia dalam mempengaruhi orang Melayu tidak dapat dinafikan peranannya. Hal ini dapat dilihat dalam sebuah laporan oleh Tan Malaka yang menyebut tentang perlunya orang Melayu di negeri-negeri Melayu “dikomuniskan” dalam usaha komunis untuk menguasai Tanah Melayu. Keadaan ini disebabkan orang Melayu merupakan bangsa teras kepada pemerintahan Tanah Melayu, sama seperti di Indonesia. Bagi Tan Malaka,

suatu hal yang ironis apabila orang Melayu di Indonesia dapat “dikomuniskan” dengan mudah dan mendapat sambutan yang baik, tetapi tidak begitu keadaannya dengan orang Melayu di Tanah Melayu.⁵⁷ Usaha memperluas pengaruh komunis yang dijalankan oleh pemimpin komunis dari Indonesia tidak mendapat sambutan dalam kalangan orang Melayu sebagaimana yang diharapkan oleh pihak Moscow dan Comintern. Malahan, keadaan ini seterusnya dapat dilihat melalui sepucuk surat bertarikh 6 November 1925 yang ditulis oleh Tan Malaka yang dikirimkan dari Singapura dan dialamatkan kepada Boedisoejtro telah dijumpai di Jawa. Terdapat satu bahagian dalam surat itu yang menyatakan sambutan mengecewakan diperoleh di negeri Melayu terhadap propaganda komunis. Dalam hal ini, Tan Malaka, melalui suratnya menegaskan bahawa sekiranya terdapat sesuatu pergerakan politik yang ingin dijalankan di Tanah Melayu, penyertaannya akan datang daripada orang Cina dan India tetapi bukan orang Melayu.⁵⁸

Selepas Jepun menyerah kalah pada pertengahan Ogos 1945, MPAJA dan PKM telah keluar dari hutan dan melakukan penganiayaan di sana sini, dengan alasan untuk menghukum orang yang melakukan kesalahan jenayah kepada penduduk dan yang bersubahat dengan Jepun. Kezaliman komunis tersebut akhirnya membawa kepada berlakunya pergaduhan apabila orang Melayu mengambil tindak balas terhadap orang Cina di kawasan luar bandar. Pada ketika itu, komunis telah melakukan banyak kekacauan dan kegiatan komunis itu turut menjejaskan hubungan antara kaum di Tanah Melayu. Keadaan itu telah menimbulkan kebimbangan dan ketakutan dalam kalangan penduduk Melayu. Dalam keadaan itu, ramai orang Melayu yang pernah menyertai MPAJA juga memisahkan diri mereka daripada PKM kecuali golongan antipenjajah. Sebaliknya, mereka mengadakan hubungan dengan British melalui penyertaan dalam pasukan tentera dan polis untuk membanteras gerakan komunis.⁵⁹ Kesannya dapat dilihat apabila sebahagian besar orang Melayu mula sedar tentang kekejaman komunis dan bertindak menjauhkan diri mereka daripada gerakan komunis. Lebih-lebih lagi pada ketika itu orang Melayu menyedari gerakan PKM didominasi oleh orang Cina dan merupakan pertubuhan orang Cina. Maka, secara umumnya orang Melayu menganggap komunisme merupakan perjuangan semangat nasionalisme kaum Cina.⁶⁰

Walaupun komunis kurang berjaya dalam menarik perhatian orang Melayu kepada gerakan mereka pada peringkat awal, namun usaha masih diteruskan sehingga selepas zaman Jepun dan Tanah Melayu memasuki zaman darurat. Komunis masih menggunakan pelbagai strateginya bagi menarik penyertaan orang Melayu. Antaranya, mengadakan pakatan kerjasama dengan pertubuhan kiri Melayu seperti PKMM, API, AWAS dan kemudian PUTERA untuk menghalang Tanah Melayu daripada dijajah semula oleh British selepas zaman pendudukan Jepun. Pakatan itu

tidak berjaya dan British kembali ke Tanah Melayu dengan penubuhan Persekutuan Tanah Melayu pada 1 Februari 1948. Walau bagaimanapun, pada Mei 1949, sebuah badan militari Melayu dalam PKM telah berjaya dibentuk yang dikenali sebagai Rejimen Ke-10 Melayu PKM di Kerdau, Pahang. Dengan, kemunculan komunis Melayu seperti Musa Ahmad, Wahi Anuar, Rashid Maidin, Abdullah C.D., Ibrahim Chik, Shamsiah Fakeh, Abu Samah, Kamarulzaman, Abdullah Sudin, Mat Amin, Maimun, Manap, Alang Kassim, Nordin, Mat Kerinau, Cikgu Taha, Wan Ali, Wahab, Asiah, Junit dan banyak lagi.⁶¹ Kewujudan Rejimen Ke-10 PKM ini menandakan pergerakan komunis mendapat tempat dalam kalangan sebilangan kecil orang Melayu, khasnya golongan anti-British. Golongan ini menggunakan PKM sebagai saluran mereka untuk meneruskan penentangan terhadap penjajahan British setelah pertubuhan Melayu kiri diharamkan oleh kerajaan pada Julai 1948 setelah darurat diisytiharkan di Tanah Melayu.

Namun demikian, selepas darurat dikuatkuasakan di Tanah Melayu, terdapat orang Melayu yang sedar tentang bahaya ancaman komunis kepada masyarakat dan negara. Antaranya, pada 27 September 1948, di daerah Kubang Pasu, Kedah, sekumpulan 60 orang Melayu yang menyesal tentang tindakan mereka menyertai pertubuhan kiri seperti API, PETA dan PKM itu telah membuat pengakuan bahawa “ . . . *they had joined these political parties because they had been misled and made to believe that such associations were really striving for the well-being of the people*”.⁶² Mereka kemudian meminta pengampunan daripada pihak kerajaan terhadap perbuatan mereka dan berjanji bekerjasama dengan kerajaan dalam membanteras komunis.⁶³ Begitu juga, kerjasama orang Melayu kepada kerajaan dapat dilihat melalui penglibatan mereka secara aktif sebagai anggota pasukan keselamatan dan Home Guard di kampung bagi mempertahankan negara daripada ancaman komunis. Majoriti daripada anggota pasukan pertahanan di Tanah Melayu pada zaman darurat terdiri daripada kaum Melayu. Daripada sejumlah 29 804 orang polis di Tanah Melayu pada tahun 1952, 24 018 orang Melayu berbanding dengan 2488 orang Cina, 1742 orang India, 1229 orang Eropah dan 327 orang kaum lain. Sementara itu, terdapat sejumlah 17 797 orang polis Melayu daripada keseluruhan 22 301 orang polis yang berkhidmat di Tanah Melayu pada tahun 1955. Yang lain terdiri daripada 2054 orang Cina, 1303 orang India, 948 orang Eropah dan 199 lain-lain kaum.⁶⁴ Sehingga lewat tahun 1950, terdapat sejumlah 30 000 Home Guard di Tanah Melayu. Antaranya, 25 400 ialah orang Melayu, 3500 orang Cina, 800 orang India dan 300 lain-lain.⁶⁵ Angka ini menunjukkan kebanyakan orang Melayu memilih untuk bekerjasama dengan kerajaan dan tidak menyertai komunis.

Akhirnya, PKM gagal dalam perjuangan bersenjata pertamanya pada tahun 1948-1960 dan salah satu faktornya ialah kurangnya penyertaan orang Melayu dalam

gerakan mereka. Para pengkaji seperti Mohd. Reduan Haji Asli menyatakan antara sebabnya komunisme tidak mendapat sambutan daripada orang Melayu di Tanah Melayu adalah kerana mereka kurang tertarik dengan ideologi komunis. Keadaan itu disebabkan wujudnya kontradiksi antara ideologi komunis dengan ajaran Islam.⁶⁶ Begitu juga, Mohd Ayop Abd Razid turut menyatakan "... antara punca komunisme tidak diterima oleh masyarakat Melayu ialah kerana sifatnya yang antiagama".⁶⁷ Tambahan pula, orang Melayu pada peringkat itu masih berpegang kepada sikap menyerahkan hal pentadbiran kepada sultan. Oleh itu, mereka tidak perlu melibatkan diri dalam soal politik termasuklah perkembangan ideologi. Pada masa yang sama, orang Melayu berpegang kuat kepada agama Islam dalam kehidupan mereka dan Islam melarang mereka daripada menjadi komunis. Mereka tidak mudah terpedaya dengan hasutan dan propaganda komunis. Oleh itu, dalam pergerakan PKM, antara 80-85 peratus daripada anggota, penyokongnya di Tanah Melayu terdiri daripada kalangan orang Cina.⁶⁸ Disebabkan itu juga, orang Melayu melihat pergerakan komunis sebagai pergerakan orang Cina dan perjuangan semangat nasionalisme orang Cina, maka sambutan orang Melayu adalah dingin. Selain itu, kegiatan bercorak kekerasan dan kekejaman yang dilakukan oleh PKM termasuklah penculikan, pengugutan, penyerangan, pembunuhan dan sabotaj telah melahirkan perasaan marah dalam kalangan orang Melayu terhadap komunis dan PKM. Dalam keadaan ini, semestinya orang Melayu tidak tertarik dengan perjuangan komunis.

Walau bagaimanapun, pada Jun 1969, komunis kembali semula ke Semenanjung Malaysia untuk meneruskan perjuangan mereka bagi menguasai negara ini. Sekali lagi komunis kurang berjaya dalam usaha mereka meletakkan pengaruh yang kukuh dalam kalangan masyarakat Melayu. Pada tahun 1968, daripada 494 orang rakyat Malaysia yang menyertai pergerakan komunis, hanya 77 orang sahaja orang Melayu dan dua orang India.⁶⁹ Malahan, dalam gerakan bersenjata kedua komunis, dilaporkan sejumlah 2047 orang komunis mengambil bahagian di sempadan. Anggota komunis itu terdiri daripada 732 orang rakyat Malaysia berketurunan Cina, 107 orang rakyat Malaysia berketurunan Melayu, 2 orang rakyat Malaysia berketurunan India, 11 orang asli Malaysia, 23 rakyat Malaysia berketurunan Cina yang mengakui diri mereka muaf, 661 rakyat Thailand berketurunan Cina, 509 orang Islam Thailand dan dua orang berketurunan Jepun.⁷⁰ Daripada angka tersebut dapat dilihat hanya 5.2 peratus daripada anggota komunis terdiri daripada orang Melayu dari Semenanjung Malaysia. Keadaan ini menunjukkan sangat sedikit penglibatan orang Melayu dalam pergerakan komunis walaupun pelbagai cara digunakan oleh pihak komunis untuk memikat hati orang Melayu terhadap perjuangan mereka. Sehingga tahun 1988, dianggarkan masih terdapat seramai lebih kurang 1000 orang komunis yang

bergerak di sempadan Malaysia-Thailand dengan 157 orang bergerak di kawasan lain di Semenanjung Malaysia.⁷¹

Dengan itu, usaha komunis untuk mengubah imejnya bagi menarik perhatian dan sokongan orang Melayu terhadap perjuangan mereka itu tidak berjaya, sebaliknya penduduk memberikan kerjasama kepada kerajaan dalam membanteras komunis. Hal ini dapat dilihat apabila muslihat komunis untuk memenangi sokongan penduduk di Kampung Weng berdekatan Baling, Kedah tidak tercapai, sebaliknya penduduk telah melaporkan kegiatan dan kehadiran anggota komunis di kawasan mereka kepada pihak keselamatan. Dalam kejadian ini, kira-kira 20 orang komunis telah mengunjungi Kampung Weng, mengumpulkan penduduknya dan menyebarkan propaganda komunis. Mereka juga cuba menawan hati penduduk dengan membahagikan gula-gula kepada kanak-kanak dan rokok serta wang kepada orang kampung. Sementara itu, di Tawar, tidak jauh dari Baling, lebih 3000 orang penduduk telah keluar beramai-ramai menyertai perarakan mengutuk komunis walaupun pada ketika itu hujan lebat.⁷² Pada 10 November 1969, lebih daripada 2000 orang dari 15 buah kampung mengadakan perhimpunan antikomunis di Kampung Pauh, Kangar, Perlis, lapan batu dari sempadan Thailand. Mereka membawa sepanduk sambil mengutuk komunis sebagai “musuh besar negara kita” dan menggesa penduduk supaya menghapuskan komunis yang menjadi “pengkhianat kepada Malaysia”.⁷³ Peristiwa tersebut menunjukkan penduduk telah sedar tentang pergerakan bersenjata komunis yang mendatangkan masalah dan kesulitan serta tidak ada untungnya dalam kehidupan mereka. Oleh itu, penduduk setempat menolak perjuangan komunis dan menjauhkan diri daripada gerakan mereka.

KESIMPULAN

Dalam pergerakan PKM di Semenanjung Tanah Melayu, komunis sedar tentang pentingnya penglibatan orang Melayu. Oleh itu, pelbagai strategi diambil untuk menarik perhatian dan minat orang Melayu agar menyertai gerakan komunis. Namun demikian, daripada perbincangan di atas jelas bahawa sambutan orang Melayu terhadap usaha komunis itu adalah tidak memuaskan. Kegagalan ini dapat dilihat sejak kehadiran ejen komunis dari Indonesia pada 1920-an sehingga pengunduran komunis ke selatan Thailand apabila tamatnya darurat pada tahun 1960. Perkara ini diakui oleh Tan Malaka, wakil Comintern di Asia Tenggara pada pertengahan tahun 1920-an lagi. Beliau telah menyuarakan perasaan kekecewaan tentang usaha mengembangkan pengaruh komunis dalam kalangan orang Melayu di Tanah Melayu. Begitu juga, dapat dibuktikan dalam gerakan komunis di Tanah Melayu ketika

darurat, lebih 80 peratus daripada anggota dan penyokong PKM datang daripada kaum Cina. Walaupun kemudian komunis bangkit semula pada tahun 1968 dengan pelbagai taktik untuk menarik penyertaan orang Melayu kepada gerakan mereka termasuklah melalui pertubuhan Islam dan agama Islam, namun mereka tetap tidak berjaya dalam mendapat sokongan masyarakat Melayu. Dilaporkan hanya lima peratus sahaja anggota komunis yang bergiat di Semenanjung Malaysia dalam tahap kedua gerakan komunis (1968-1989) ialah orang Melayu tempatan. Dalam keadaan ini akhirnya komunis dapat ditumpaskan oleh pihak berkuasa. Dengan itu, jelas bahawa sepanjang perkembangan komunis di Malaysia, kegagalan mereka menarik sokongan dan keyakinan golongan Melayu dalam pergerakannya adalah antara faktor penting yang melumpuhkan gerakan komunis di negara ini. Hal ini demikian kerana orang Melayu merupakan penduduk majoriti di Malaysia, diikuti kaum Cina, India dan lain-lain. Sesuatu pergerakan tanpa sokongan kuat daripada golongan majoriti di negara yang terlibat, maka sukar bagi pergerakan itu untuk mencapai kejayaan.

NOTA

1. Mahmud Embong, "Pelibatan Orang Melayu dalam Pergerakan Komunis Peringkat Awal di Tanah Melayu, 1924-1938" dlm. *Purba*, Bil. 11, hlm. 81-92, 1992.
2. Mahmud Embong, 1992. "Komunisme dan Orang Melayu, 1924-1949" dlm. Kobkua Suwannathat-Pian, Rohany Nasir, Mohammad Agus Yusoff (ed.), *Dua Dekad Penyelidikan: Sejarah-Bahasa dan Kebudayaan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia, hlm. 21-39.
3. Mahmud Embong, 1989. "*Perkembangan Rejimen Ke-10 Melayu, Parti Komunis Malaya dari 1949 Hingga 1989*". Tesis Ph.D. Jabatan Sejarah, Fakulti Sastera dan Sains Sosial, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
4. Antaranya, Gwee Hock Aun, 1966. *The Emergency in Malaya*. Penang: Sinaran; Gene Z. Hanrahan, 1971. *The Communist Struggle in Malaya*. Kuala Lumpur: University Malaya Press; Harry Miller, 1972. *Jungle War in Malaya: The Campaign Against Communism, 1948-1960*. London: Arthur Barker Ltd; dan Harry Miller, 1973. *Riot and Revolution in Singapore and Malaya 1945-1963*. London: Faber and Faber Limited; Edgar O'Ballance, 1960. *Malaya: The Communist Insurgent War, 1948-60*. London: Faber and Faber; Anthony Short, 1975. *The Communist Insurrection in Malaya 1948-1960*. London: Frederick Muller; Richard Stubbs, 1989. *Hearts and Minds in Guerrilla Warfare: The Malayan Emergency 1948-1960*. Singapore: Oxford University Press; Victor Purcell, 1955. *Malaya: Communist or Free?* California: Stanford University Press; Lucien W. Pye, 1956. *Guerrilla Communism in Malaya: Its Social and Political Meaning*. New Jersey: Princeton University Press; John Coates, 1992. *Suppressing Insurgency: An Analysis of the Malayan Emergency, 1948-1954*. Boulder: Westview Press; Mohd. Reduan Haji Asli, 1993. *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*. Kuala

- Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka; Aloysius Chin, 1995. *The Communist Party of Malaya: The Inside Story*. Kuala Lumpur: Vinpress.
- 5 *The Communist Threat to The Federation of Malaya*, 1959. Kuala Lumpur: Pencetak Kerajaan, hlm. 15; Ho Hui Ling, 2004. *Darurat 1948-1960: Keadaan Sosial di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya; Abdullah Zakaria Ghazali, Ho Hui Ling, Mahmud Embong, 2009. *Darurat di Kelantan 1948-1960: Pengalaman dan Iktibar*. Kota Bharu: Perbadanan Muzium Negeri Kelantan, hlm. 5-6.
  - 6 *Anchaman Komunis Kepada Persekutuan Tanah Melayu*, 1959. Kuala Lumpur: Pencetak Kerajaan, 1959, hlm. 18-19.
  - 7 Keterangan lanjut, lihat Cheah Boon Kheng, 2003. *Red Star Over Malaya: Resistance & Social Conflict During and After The Japanese Occupation, 1941-1946*. Third Edition. Singapore: Singapore University Press, hlm. 60-61; Ho Hui Ling, “Bintang Tiga dan Darurat di Negeri Selangor: Satu Perbincangan Umum, dalam Malawati” dlm. *Jurnal Sejarah Negeri Selangor Darul Ehsan*, Bil. 4, hlm. 34, 2001; Ho Hui Ling, 2010. *Pembanterasan Komunis di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya, hlm. 16.
  - 8 Dato’ J.J. Raj, 2000. *The War Years & After*. Subang Jaya: Pelanduk Publications, hlm. 57; *Majalah Bulanan Malaya*, 3: 7, hlm. 24, 1958.
  - 9 Ho Hui Ling, 2004, *op cit*, hlm. 11-12; Ho Hui Ling, 2010a, *op cit*, hlm. 18; Cheah Boon Kheng, 2003, *op cit*, hlm. 195-232.
  - 10 *The Straits Times*, 17 June 1948, hlm. 1; *The Malaya Tribune* (Kuala Lumpur), 17 June 1948, hlm. 1; 24 July 1948, hlm. 1; Second Supplement to Federation of Malaya Government Gazette, 1:13, 23 July 1948, hlm. 1153. Lihat juga Edgar O’Ballance, *Malaya*, hlm. 82; Ho Hui Ling, 2010a, *ibid*, hlm. 27-28; Ho Hui Ling, 2004, *op cit*, hlm. 318.
  - 11 *The China Press* hlm. 3, 30 July 1960; *Berita Harian* hlm. 9, 31 Julai 1985; *Pengaman: Majalah Polis Diraja Malaysia* hlm. 18, April-Jun 1975. Pada masa yang sama, sejumlah 10 704 orang komunis telah berjaya dihapuskan (dibunuh, ditawan dan menyerah diri). *Pengaman: Majalah Polis Diraja Malaysia* hlm. 18, April-Jun 1975; *Pengaman: Majalah Polis Diraja Malaysia* 38, hlm. 8, 1986.
  - 12 Ho Hui Ling, 2010a, *op cit*, Bab 2, 3 dan 4.
  - 13 Kita dan Darurat oleh Tunku Abdul Rahman 10hb September 1964. Kuala Lumpur: Jabatan Penerangan Malaysia, 1964, hlm. 1.
  - 14 Malayan Liberation Front cc Issues Anniversary Statement, FCO 24/1741/FWM1/1; Research Memorandum, Thomas L. Hughes, “The Malaysian Communists: Serious Menace or Perpetual Irritant?”, FCO 24/474/FWM1/2 (Part A). Lihat juga Ho Hui Ling, 2010b, *op cit*, hlm. 170; Mohd. Reduan Haji Asli, 1993, *op cit*, hlm. 116; C.C. Chin & Karl Hack (eds.), 2004. *Dialogues With Chin Peng: New Light on The Malayan Communist Party*. Singapore: Singapore University Press, hlm. 203; Tan Sri Muhammad Ghazali Shafie, 1976. *Subversive Activities: How They are Disrupted*, hlm. 2.
  - 15 *Munchul-nya Semula Anchaman Komunis Bersenjata di Malaysia Barat*, 1971. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan, hlm. 4; *Communism in Malaysia and Singapore*, Mac 1971, hlm. 25. Lihat juga *Malaysia 1969 Official Year Book*, 1971. Vol. 9, Kuala Lumpur: Government Press,

- hlm. 97; *Berita Harian* 18 Disember 1969, hlm. 5; *The Straits Times* 30 July 1969, hlm. 1.
- 16 British High Commissioner, 22 January 1974. "The Security Situation In Peninsular Malaysia", FCO 15/1919/FAF1/2; *Malaysia: Annual Review For 1973 and Sir J. Johnstons Valedictory*, FCO 15/1921/FAF1/4. Lihat juga Ho Hui Ling, 2010b, *op cit*, hlm. 180.
- 17 *Utusan Malaysia* 27 Ogos 1975, hlm. 1; 5 Jun 1974, hlm. 1; *The Straits Times* 31 December 1976, hlm. 10.
- 18 *Berita Harian*, 13 November 1983, hlm. 6.
- 19 Mohd. Reduan Haji Asli, 1993, *op cit*, hlm. 136; British High Commissioner, Kuala Lumpur, 2 July 1974, FCO 15/1919/FAF1/2.
- 20 *Royal Malaysia Police, Police Report 1976-1978*, 1983. Kuala Lumpur: Jabatan Percetakan Negara, hlm.134-35; *Royal Malaysia Police, Police Report 1973-1975, 1977*. Kuala Lumpur: Jabatan Percetakan Negara, hlm. 99-100.
- 21 Ruth T. McVey, 1965. *The Rise of Indonesian Communism*. Ithaca: Cornell University Press, hlm. 129; lihat juga Mahmud Embong, 2010b, *op cit*, hlm. 22; Mahmud Embong, 1992a, *op cit*, hlm. 83; rujuk juga C.F. Yong, 1997. *The Origins of Malayan Communism*. Singapore: South Seas Society, hlm. 79.
- 23 Mahmud Embong, 1992b, *op cit*, hlm. 23.
- 24 Jabatan *Direct Action* ini mengambil tindakan mogok sebagai satu cara untuk mendapatkan tuntutan bagi kaum pekerja.
- 25 C.F. Yong, 1997, *ibid*, hlm. 80.
- 26 *The Malayan Bulletin of Political Intelligence*, May 1926, Issue No. 39, CO 273/534/14762.
- 27 Ruth T. McVey, 1965, *op cit*, hlm. 330-31.
- 28 *The Malayan Bulletin of Political Intelligence*, April 1926, Issue No. 38, CO 273/534/13350.
- 29 *The Malayan Bulletin of Political Intelligence*, July 1926, Issue No. 41, CO 273/534/20005.
- 30 *The Malayan Bulletin of Political Intelligence*, December 1926, Issue No. 46, CO 273/535/28030; *The Malayan Bulletin of Political Intelligence*, February-April 1926, Issue No. 48, CO 273/535/28030. Lihat juga Cheah Boon Kheng, 1992. *From PKI to The Comintern, 1924-1941: The Apprenticeship of The Malayan Communist Party*. Ithaca: Cornell University, hlm. 9-10.
- 31 Cheah Boon Kheng, 1992, *op cit*, hlm. 10-11. Lihat juga Mahmud Embong 1992b, *op cit*, hlm. 87.
- 32 Mahmud Embong, 1992b, *ibid*, hlm. 88-89.
- 33 Mahmud Embong, 1992, *ibid*, hlm. 92.
- 34 Mohamed Salleh Lamry, 2006. *Gerakan Kiri Melayu dalam Perjuangan Kemerdekaan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia, 2006, hlm. 45; Cheah Boon Kheng, 1979. *The Masked Comrades: A Study of The Communist United Front in Malaya, 1945-1948*. Singapore: Times Books International, hlm. 62-63.
- 35 Mohamed Salleh Lamry, 2006, *ibid*, hlm. 53.
- 36 Mohamed Salleh Lamry, 2006, *ibid*, hlm. 61.
- 37 Ho Hui Ling, 2011, *op cit*, hlm. 12-13.
- 38 *Second Supplement to Federation of Malaya Government Gazette*, Vol. 1, No. 13, 23 July 1948,

- hlm. 1153.
- 39 *Federation of Malaya Monthly Newsletter* No. 11, CO 717/183/52928/24. Lihat juga Ho Hui Ling, 2011, *op cit*, hlm. 5.
- 40 Cheah Boon Kheng, 2003, *op cit*, hlm. 249; J.P. Cross, 1989. *Jungle Warfare: Experiences and Encounters*. London: Arms and Armour Press, Artillery House, hlm. 113; Richard Stubbs, 1989, *op cit*, hlm. 87.
- 41 Maklumat lanjut, lihat Mahmud Embong, 1989, *op cit*, hlm. 96-106.
- 42 Kenyataan Ketua Polis Negara, Tan Sri Mohd. Haniff bin Omar di T.V. Malaysia, pada 4hb Februari 1977, mengenai “Perjuangan Barisan Bersatu Komunis Malaya”, hlm. 2-3.
- 43 *Mingguan Malaysia*, 3 Disember 1989, hlm. 9.
- 44 Mohd. Reduan Haji Asli, 1993, *op cit*, hlm. 135.
- 45 *Munchul-nya Semula Anchaman Komunis Bersenjata di Malaysia Barat*, 1971, hlm. 9.
- 46 Kathleen Kazer, Research Department South & Southeast Asia Section, 24 January 1973, “Malayan Islamic Fraternal Party”, FCO 15/1919/FAF1/2. Lihat juga *The Militant Communist Threat to West Malaysia*. Kuala Lumpur: Ministry of Home Affairs, October 1966, hlm. 4.
- 47 Abdullah C.D., 2009. *Memoir Abdullah C.D (Bahagian Ketiga) Perjuangan di Sempadan dan Penamatan Terhormat*. Petaling Jaya: Strategic Information and Research Development Centre, hlm. 115-16.
- 48 *Ancaman Kepada Perpaduan Umat Islam dan Keselamatan Negara*, 1984. Kuala Lumpur: Jabatan Percetakan Negara, hlm. 18.
- 49 *Ibid.*
- 50 Richard Sim, 1979. *Malaysia: Containing the Communist Insurgency*. London: Institute For The Study of Conflict, August, 1979, hlm. 8.
- 51 *The Path of Violence to Absolute Power*, 1968. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan, hlm. 28.
- 52 “*Communist Exploit Malaysian-Muslims*”, FCO 24/1740/FWM1/1.
- 53 *Berita Harian*, 10 September 1968, hlm. 10.
- 54 *Berita Harian*, 30 November 1982, hlm. 1.
- 55 *Federation of Malaya Monthly Newsletter* No. 11, CO 717/183/52928/24.
- 56 Stanley S. Bedlington, 1978. *Malaysia and Singapore: The Building of New States*. Ithaca and London: Cornell University Press, 1978, hlm. 177-178.
- 57 *Dewan Masyarakat*, Jilid 29, Bil. 7, Julai 1991, hlm. 28.
- 58 *The Malayan Bulletin of Political Intelligence*, October 1926, Issue No. 44, CO 273/535/28030.
- 59 Abdul Rahman Haji Ismail (ed.), 2006. *Nasionalisme dan Revolusi di Malaysia dan Indonesia: Pengamatan Sejarah*. Pulau Pinang: Penerbit Universiti Sains Malaysia, hlm. 98.
- 60 *Berita Harian*, 4 Disember 1989, hlm. 10.
- 61 Mahmud Embong, 2009, *op cit*. Lihat juga Abdullah C.D., 2007. *Memoir Abdullah C.D. (Bahagian Kedua) Penaja dan Pemimpin Rejimen Ke-10*. Petaling Jaya: Strategic Information and Research Development Centre.
- 62 Emergency Leaflets No. 131, Penang Secretariat RCP/PR/1049/48.
- 63 *Ibid.*

- 64 *Federation of Malaya Annual Report 1955, 1956*. Kuala Lumpur: Government Press, hlm. 294. Rujuk juga *Quarterly Report From The Secretary For Defence, Fourth Quarter, 1955*, CO 1030/36/FED17/112/01 Part A.
- 65 *The Straits Times*, 26 January 1951, hlm. 1.
- 66 Mohd. Reduan Haji Asli, 1993, *op cit*, hlm. 64.
- 67 Mohd Ayop Abd Razid, “Kepalsuan dan Kedurjanaan Perjuangan Komunis di Tanah Melayu”. Putrajaya: Jabatan Penerangan Malaysia, Januari 2013, hlm. 68.
- 68 Ho Hui Ling, 2004, *op cit*, hlm. 9; Ho Hui Ling, “Kegagalan Gerakan Bersenjata Parti Komunis Malaya (PKM), 1948-1960: Satu Analisis”, *Malaysia dari segi Sejarah*, Bil. 38, 2010, hlm. 91.
- 69 *Mingguan Malaysia*, 3 Disember 1989, hlm. 9.
- 70 Mohd. Reduan Haji Asli, 1993, *op cit*, hlm. 135.
- 71 *New Straits Times*, 10 May 1988, hlm. 9.
- 72 *Sinar Zaman*, Jilid 4, Bilangan 2, Februari 1975, hlm. 6-7.
- 73 *Berita Harian*, 11 November 1969, hlm. 1.

RUJUKAN

- Abdullah C.D., 2009. *Memoir Abdullah C.D. (Bahagian Ketiga) Perjuangan di Sempadan dan Penamatan Terhormat*. Petaling Jaya: Strategic Information and Research Development Centre.
- Abdul Rahman Haji Ismail (ed.), 2006. *Nasionalisme dan Revolusi di Malaysia dan Indonesia: Pengamatan Sejarah*. Pulau Pinang: Penerbit Universiti Sains Malaysia.
- Abdullah Zakaria Ghazali, Ho Hui Ling, Mahmud Embong, 2009. *Darurat di Kelantan 1948-1960: Pengalaman dan Iktibar*. Kota Bharu: Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.
- Ancaman Kepada Perpaduan Umat Islam dan Keselamatan Negara*, 1984. Kuala Lumpur: Jabatan Percetakan Negara.
- Bedlington, Stanley S., 1978. *Malaysia and Singapore: The Building of New States*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Berita Harian*, 10 September 1968; 11 November 1969; 18 Disember 1969; 30 November 1982; 13 November 1983; 31 Julai 1985.
- Cheah Boon Kheng, 1979. *The Masked Comrades: A Study of The Communist United Front in Malaya, 1945-1948*. Singapore: Times Books International.
- Cheah Boon Kheng, 1992. *From PKI to The Comintern, 1924-1941: The Apprenticeship of The Malayan Communist Party*. Ithaca: Cornell University.
- Cheah Boon Kheng, 2003. *Red Star Over Malaya: Resistance & Social Conflict During and After The Japanese Occupation, 1941-1946*. Third Edition. Singapore: Singapore University Press.
- Chin, Aloysius, 1995. *The Communist Party of Malaya: The Inside Story*. Kuala Lumpur: Vinpress.

- Chin, C.C. dan Karl Hack (ed.), 2004. *Dialogues With Chin Peng: New Light on The Malayan Communist Party*. Singapore: Singapore University Press.
- Coates, John, 1992. *Suppressing Insurgency: An Analysis of The Malayan Emergency, 1948-1954*. Boulder: Westview Press.
- Communism in Malaysia and Singapore, Mac 1971.
- Cross, J.P., 1989. *Jungle Warfare: Experiences and Encounters*, London: Arms and Armour Press, Artillery House.
- Dewan Masyarakat*, Jilid 29, Bil. 7, Julai 1991.
- Emergency Leaflets No. 131, dalam Penang Secretariat RCP/PR/1049/48.
- Far Eastern Department Original Correspondence, Colonial Office Series No. 1030, CO1030.
- Federation of Malaya Annual Report 1955, Kuala Lumpur: Government Press, 1956.
- Gwee Hock Aun, 1966. *The Emergency in Malaya*. Penang: Sinaran.
- Hanrahan, Gene Z., 1971. *The Communist Struggle in Malaya*. Kuala Lumpur: University Malaya Press.
- Ho Hui Ling, “Bintang Tiga dan Darurat di Negeri Selangor: Satu Perbincangan Umum”, Malawati” dlm. *Jurnal Sejarah Negeri Selangor Darul Ehsan* Bil. 4, 2001
- Ho Hui Ling, 2004. *Darurat 1948-1960: Keadaan Sosial di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ho Hui Ling, 2010a. *Pembanterasannya Komunis di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ho Hui Ling, “Kebangkitan Semula Parti Komunis Malaya (PKM) di Malaysia Pada Tahun 1968: Satu Tinjauan” dlm. *Purba* Bil. 29, 2010b.
- Ho Hui Ling, 2011. *Darurat 1948-1960: Keadaan Sosial di Tanah Melayu*. Cetakan Kedua. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ho Hui Ling, 2011. “Zaman Darurat, 1948-1960: Kegiatan Komunis dan Langkah-langkah Kerajaan Membanteras Komunis” dlm. Abdullah Zakaria Ghazali dan Mohd. Rodzi Hj. Ahmad (ed.), *Perak: Warisan, Budaya & Sejarah*. Kuala Lumpur: Persatuan Muzium Malaysia.
- Ho Hui Ling, 2012 . “Pembanterasannya Komunis Pada Zaman Darurat, 1948-1960” dlm. Abdullah Zakaria Ghazali, Mardiana Nordin (ed.), *Kedah: Warisan dan Sejarah*. Bangi: Ikatan Arkeologi Malaysia.
- Ho Hui Ling, 2012 . “Gerakan Komunis di Gua Musang, Kelantan Pada Zaman Darurat, 1948-1960” dlm. Abdullah Zakaria Ghazali dan Ho Hui Ling (ed.), *Warisan Kelantan XXX*. Kota Bharu: Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.
- Ho Hui Ling, “Kegagalan Gerakan Bersenjata Parti Komunis Malaya (PKM), 1948-1960: Satu Analisis” dlm. *Malaysia dari segi Sejarah*, Bil. 38, 2010.
- J.J. Raj, Dato’, 2000. *The War Years & After*. Subang Jaya: Pelanduk Publications.
- Kenyataan Ketua Polis Negara, Tan Sri Mohd. Haniff bin Omar di T.V. Malaysia, pada 4hb Februari 1977, mengenai “Perjuangan Barisan Bersatu Komunis Malaya”.
- Mahmud Embong, “Penglibatan Orang Melayu dalam Pergerakan Komunis Peringkat Awal di Tanah Melayu, 1924-1938” dlm. *Purba*, Bil. 11, 1992a.

- Mahmud Embong, 1992b. "Komunisme dan Orang Melayu, 1924-1949" dlm. Kobkua Suwannathat-Pian, Rohany Nasir, Mohammad Agus Yusoff (pnyt.), *Dua Dekad Penyelidikan: Sejarah-Bahasa dan Kebudayaan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Majalah Bulanan Malaya*, Jilid 3, Bil. 7, 1958.
- Malay States Original Correspondence, Colonial Office Series No. 717, CO717.
- Malaysia 1969 Official Year Book, Vol. 9, Kuala Lumpur: Government Press, 1971.
- McVey, Ruth T., 1965. *The Rise of Indonesian Communism*. Ithaca: Cornell University Press.
- Miller, Harry, 1972. *Jungle War in Malaya: The Campaign Against Communism, 1948-1960*. London: Arthur Barker Ltd.
- Miller, 1973. *Harry, Riot and Revolution in Singapore and Malaya 1945-1963*. London: Faber and Faber Limited.
- Mingguan Malaysia*, 3 Disember 1989.
- Mohamed Salleh Lamry, 2006. *Gerakan Kiri Melayu dalam Perjuangan Kemerdekaan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd. Reduan Haji Asli, 1993. *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Muhammad Ghazali Shafie, Tan Sri, 1976. *Subversive Activities: How They are Disrupted*. Kuala Lumpur: Jabatan Penerangan.
- Munchul-nya Semula Anchaman Komunis Bersenjata di Malaysia Barat*, 1971. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan.
- New Straits Times*, 10 May 1988.
- O'Ballance, Edgar, 1960. *Malaya: The Communist Insurgent War, 1948-60*. London: Faber and Faber.
- Pengaman*, Majalah Polis Diraja Malaysia, April-Jun 1975.
- Pengaman*, Majalah Polis Diraja Malaysia, Jilid 38, 1986.
- Purcell, Victor, 1955. *Malaya: Communist or Free?* California: Stanford University Press.
- Pye, Lucien W., 1956. *Guerrilla Communism in Malaya: Its Social and Political Meaning*. New Jersey: Princeton University Press.
- Second Supplement to Federation of Malaya Government Gazette, Vol. 1, No. 13, 23 July 1948.
- Short, Anthony, 1975. *The Communist Insurrection in Malaya 1948-1960*. London: Frederick Muller.
- Sim, Richard, 1979. *Malaysia: Containing the Communist Insurgency*. London: Institute For The Study of Conflict, August, 1979.
- Sinar Zaman*, Jilid 4, Bilangan 2, Februari 1975.
- Straits Settlement Original Correspondence, Colonial Office Series No. 273, CO 273.
- Stubbs, Richard, 1989. *Hearts and Minds in Guerrilla Warfare: The Malayan Emergency 1948-1960*. Singapore: Oxford University Press.
- The China Press*, 30 July 1960.

The Communist Threat to The Federation of Malaya, 1959. Kuala Lumpur: Government Press.

The Malaya Tribune (Kuala Lumpur), 17 June 1948, hlm. 1; 24 July 1948.

The Militant Communist Threat to West Malaysia, Kuala Lumpur: Ministry of Home Affairs, October 1966.

The Path of Violence to Absolute Power, 1968. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan.

The Straits Times, 17 June 1948; 26 January 1951; 30 July 1969; 31 December 1976.

Records of the Foreign and Commonwealth Office and Predecessors Series No. 15, FCO15.

Records of the Foreign and Commonwealth Office and Predecessors Series No. 24, FCO24.

Utusan Malaysia, 5 Jun 1974; 27 Ogos 1975.

Yong, C.F., 1997. *The Origins of Malayan Communism*. Singapore: South Seas Society.